

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ І АВТОМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

УДК 17.171:342.7

Т.В. ЦИМБАЛ, д-р філос. наук, проф., Криворізький національний університет

«ГІДНІСТЬ» ЯК ФІЛОСОФСЬКА КАТЕГОРІЯ ТА ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ (ДО ДЕСЯТОЇ РІЧНИЦІ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ)

3 дня, коли розпочалася Революція Гідності, минуло десять років. Однак боротьба за нашу гідність і свободу триває й сьогодні як на полі бою із російськими загарбниками, так і всередині країни: у боротьбі з колабораціоністами та зрадниками, шляхом просвітницької роботи з тими, хто не усвідомлює історичне значення відстоювання незалежності України. Саме цим обумовлена необхідність повернутися до філософського змісту категорії «гідність», до осмислення гідності як життєвої та соціально-політичної цінності.

Наголосимо, що поняття «гідність» має академічно-словниковий, філософський та соціально-політичний зміст. По-перше, гідність – це «сукупність рис, що характеризують позитивні моральні якості та усвідомлення людиною своєї громадської ваги, громадського обов'язку» [1, с. 65]. Етимологія слова «гідність» в різних мовах подібна і корелює з поняттями «відповідність», «значення» та «цінність». По-друге, філософський зміст поняття «гідність» стверджує принципову цінність особи, створюючи основу і стандарт самооцінки та поваги до прав і прагнень кожного індивіда з боку інших людей та суспільства в цілому. Філософський підхід визнає універсальність та іманентний характер гідності, її презумпцію й ціннісний стандарт як основу рівності вимог і критеріїв. Відповідати останнім кожна людина може по-різному залежно від індивідуального прагнення до ідеалів істини, добра і краси, від здатності й бажання захищати свою свободу та право на неї інших. Особливо підкреслимо значення можливості досягнути істини, адже «людська гідність принижується тоді, коли особі заважають ... у пошуках істини, в досягненні правди... Будь-яке приниження істини – приниження людської гідності». А «будь-яке зазіхання на гідність людини ... є таким же злом, як знищення самої людини» [2, с. 25, 75]. Останнє має особливу актуальність в контексті нещодавнього радянського минулого, коли істина приховувалася або викривлялася, а люди перетворювались в об'єкт для маніпуляцій влади. По-третє, у правовому та соціально-політичному контексті розуміння гідності передбачає визнання її наявності у кожній людині, вимоги не зазіхати на неї та захищати її. Так у Конституції України гідність визнається однією з найвищих соціальних цінностей (ст. 3), люди – рівними у своїй гідності і правах (ст. 21), наголошується, що ніхто не може бути підданий діям, які принижують гідність (ст.28), ніхто не може посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68).

Сьогодні переважна більшість українців розуміє, що свобода і гідність є фундаментальними основами існування держави і суспільства, екзистенційним та онтологічним підґрунтям життя людини. Звичайно, гідність не є вродженою рисою людини, а природним правом і можливістю. Причому з часів античності гідність приписувалася не всім людям, а лише управлінцям і воїнам, людям, які ризикують життям, захищаючи Батьківщину. Однак смисл категорії гідності та коло її носіїв як життєвої цінності розширюється. Наша гідність виявилася в тому, що ми обрали головними рушійними силами боротьби за свободу не економічні інтереси, а відповідні цінності, на яких ґрунтується цивілізований світ. Ми змогли захистити власну гідність і свободу у боротьбі із запроданським маріонетковим урядом Януковича, ми захищаємо їх сьогодні у війні проти тоталітарної росії, яка прагне привести вільний народ України до підкорення і рабства, а у кінцевому рахунку – до знищення українців як нації. Так званий глибинний, а насправді здеградований російський народ не розуміє наші цінності, йому зручніше віддати свою свободу і жити в ілюзії, що сильна рука влади забезпечить від негараздів. Проте ця «рука» безжально жертвує своїм народом, перетворюючи його на окупантів і вбивць.

Отже, йдучи шляхом ліберально-демократичних змін, ми, українці, та українська державна влада, джерелом якої і є народ, діємо відповідно до найвищих цінностей – свободи і гідності. Кожен із нас не тільки має право на захист власної свободи й гідності, свободи й гідності інших, а й зобов'язаний бути гідною людиною у вільній та незалежній країні.

Список літератури

1. **Словник української мови** : [в 11 т.] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ : Наук. думка, 1970-1980. Т. 2 : Г-Ж / ред. тому: П.П. Доценко, Л.А. Юрчук. 1971. 550 с.
2. **Бандзеладзе Л.Д.** О понятии человеческого достоинства. Тбилиси, 1979